

24 серпня — День незалежності України

Задля зміцнення економічної незалежності розпочато серйозні реформи

Напередодні Дня незалежності журнал «Віче» запропонував парламентаріям підбити підсумок каденції та відповісти на запитання: «Що Верховна Рада нинішнього скликання зробила для зміцнення незалежності України?».

Найлаконічнішим був Іван Степанович ПЛЮЩ. «Незалежність України, на щастя, не залежить від цієї Верховної Ради», — зауважив він.

А ось що думають із цього приводу інші народні обранці.

Народний депутат України Алла АЛЕКСАНДРОВСЬКА:

Зменшити вплив світової кон'юнктури

— Я вважаю, що незалежність держави визначається станом її політичної системи та економіки. Країна може мати всі атрибути суверенності, але бути не в змозі проводити політику на користь свого народу.

Про реальний стан справ свідчать такі параметри, як зростання чи зменшення ВВП, доходів населення, демографічні показники. Їх аналіз дає змогу зробити висновок про дійсну або міфічну незалежність держави.

Беззаперечним є факт, що за 20 років незалежності в Україні не проведені серйозні структурні реформи в економіці. Зв'язки між підприємствами, які існували в системі єдиного народного господарства Радянського Союзу, виявилися нічим не замінними. Масштаби виробництва різко зменшилися, але всі уряди та президенти цим не переймалися, бо відбувався перерозподіл власності, й, напевно, це їх хвилювало значно більше. Не тільки не докладалося жодних зусиль для налагодження нових і відновлення зв'язків із Росією, Білоруссю та іншими державами, що виникли на теренах колишнього Радянського Союзу. Навпаки, проводився зовнішньополітичний курс, який шкодив забезпеченню сталого розвитку України. У результаті ми фактично втратили радянський потенціал у галузях приладо- й машинобудування, не за-

безпечили розвиток наукоємних виробництв тощо.

У нас до 40 відсотків ВВП — це доходи від експорту. Через це Україна надзвичайно залежна від падіння кон'юнктури світових цін на метал, продукцію хімічної галузі, зокрема міндобрива.

Нині капіталістична система переживає глибоку кризу. Діючі економічні механізми абсолютної більшості країн світу показали свою неефективність. Вони не здатні стримати виникнення «дутих» фінансових пірамід — «тиражуються» долари, євро, різноманітні

облігації, які не забезпечені матеріальними цінностями.

На жаль, вітчизняні державні інститути, включно з Верховною Радою, не змогли повною мірою забезпечити економічну стабільність, а отже, й незалежність України в цей непростий час. У нас залишається дуже слабким внутрішній ринок, рівень заробітних плат не забезпечує достатню купівельну спроможність громадян. Імпортуючи товари широкого вжитку, ліки та вже й продукти, ми даємо заробити іноземним товаровиробникам, їхнім працівникам. А свої залишаються без роботи.

Інші політичні сили не хочуть чути позицію комуністів про необхідність зменшення залежності держави від світової кон'юнктури. В основі запропонованої комуністами нової політики — серйозні економічні розрахунки, які свідчать, що запропонований нами напрям розвитку держави принесе добробут народові України. На жаль, проект закону Петра Симоненка про засади внутрішньої і зовнішньої політики, в якому декларувалися ці принципи, як і закони про стимулювання наукоємних виробництв, не підтримали ні більшість, ні опозиція, котрі є прихильниками так званої ліберальної економіки. Вважаю, за такої моделі країна не може бути справді незалежною.

Народний депутат України Сергій ГРИНЕВЕЦЬКИЙ:

Проводимо гнучку політику за нових геополітичних умов

– Нинішньому складу Верховної Ради довелося працювати в складних умовах світової фінансово-економічної кризи, яка змушує ніяк переглядати основи світоустрою, зокрема й світової економічної моделі. З одного боку, світ вступає в епоху обмеженого суверенітету, коли внутрішня політика держав значною мірою зумовлюється зовнішніми чинниками. Це ми бачимо на прикладі ситуації в Греції та Єврозоні загалом. Із другого – зростає бажання країн застосовувати протекціоністські заходи, спрямовані на захист внутрішнього ринку.

Крім того, зазнає змін і система світової безпеки, відбувається перехід від монополярної до багатопольярної системи, формуються нові центри геополітичного впливу. Така ситуація потребує перегляду традиційних поглядів на місце України в світі й, відповідно, на основи національної безпеки.

Найголовніший результат діяльності Верховної Ради шостого скликання для зміцнення економічної незалежності полягає в тому, що вона почала серйозні реформи. При цьому об'єктами реформ стали галузі економіки та соціальної сфери, які тривалий час намагалися не зачіпати. Як наслідок проблеми, що накопичилися, стали гальмом на шляху подальшого розвитку країни. На жаль, не все виходить так, як хотілося, але процес змін розпочато.

Хотілося б виокремити кілька ключових рішень Верховної Ради, яка проводила гнучку політику за нових геополітичних умов.

По-перше, важливим кроком стало ухвалення Закону «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», згідно з яким проголошено проведення Україною політики позаблоковості. Це рішення дало змогу зняти з порядку денного питання, що тривалий час розколювало суспільство, – можливість вступу нашої країни до НАТО.

У 2010 році Верховна Рада виступила із заявою «Без'ядерному статусу України – реальні гарантії», в якому депутати звернулися до законодавчих органів США, Великої Британії, Франції, Росії та Китаю із закликом підтримати ініціативу щодо укладання державами-гарантами нових домовленостей із Україною, що закріплювали б та розвивали положення Будапештського меморандуму від 5 грудня 1994 року.

По-друге, хотів би звернути увагу на важливість такого інструменту, як парламентські слухання, що дають змогу представити позицію Верховної Ради стосовно ключових питань внутрішньої та зовнішньої політики. Виокремлюю проведені 11 травня 2011 року слухання на тему «Про стан і перспективи розвитку економічних відносин із ЄС (зона вільної торгівлі) та Митним союзом» і 23 травня 2012 року «Про стан та перспективи розвитку Военної організації та сектору безпеки України».

По-третє, враховуючи важливість енергетичної безпеки нашої держави, хочу відзначити ухвалений у квітні 2009 року Закон «Про внесення змін до Закону України «Про електроенергетику» щодо стимулювання використання альтернативних

джерел енергії», яким встановлено порядок стимулювання використання альтернативних джерел енергії до 2030 року.

По-четверте, фінансово-економічна криза вкотре поставила на порядок денний необхідність зменшення доларизації вітчизняної економіки. Саме слабкий банківський сектор став однією з причин того, що криза мала значний негативний вплив на українську економіку порівняно з іншими країнами. У зв'язку з цим для зміцнення фінансової незалежності народні депутати ухвалили низку законів, зокрема щодо кредитування в національній валюті, які дозволили зменшити тиск на вітчизняний банківський сектор.

5

Народний депутат України Юрій САМОЙЛЕНКО:

Удалося відновити стабільність

– Почнімо з того, що нам удалося відновити політичну стабільність. А це дуже важливий чинник зміцнення незалежності України. До влади прийшла команда однодумців, які стараються менше говорити, а більше діяти. Так, не все виходить з першого разу, але ми йдемо вперед, розбудовуючи нашу державу. Є й об'єктивні чинники, що стримують розвиток вітчизняної економіки. Насамперед це фінансова криза в Європі.

Продуктивність Верховної Ради за останні роки збільшилася в рази. Серед важливих законодавчих ініціатив у контексті зміцнення незалежності держави виокремлюю Закон «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики». Він, зокрема, передбачає, що Україна як європейська позаблокова держава «здійснює відкрити зовнішню політику і прагне співробітництва з усіма заінтере-

сованими партнерами, уникаючи залежності від окремих держав, груп держав чи міжнародних структур». Наші опоненти часто критикують цю позицію, але ж хіба входження України в якийсь блок додало б їй незалежності? Водночас ми передбачили продовження активної співпраці з НАТО та іншими партнерами, зокрема й Росією.

У військовій сфері Верховна Рада в межах своєї компетенції забезпечуватиме поступовий перехід на контрактну армію, реалізацію затверджених Президентом нових редакцій Военної доктрини та Стратегії національної безпеки України. Зокрема, ними визначено конкретні завдання із забезпечення економічної, енергетичної, продовольчої та інформаційної безпеки. Контроль за реалізацією цих документів здійснюватиме наш Комітет з питань національної безпеки і оборони та парламент загалом.

...хіба входження України в якийсь блок додало б їй незалежності?

Народний депутат України Станіслав АРЖЕВІТІН:

Держбюджет виграв, а суб'єкти господарювання втратили

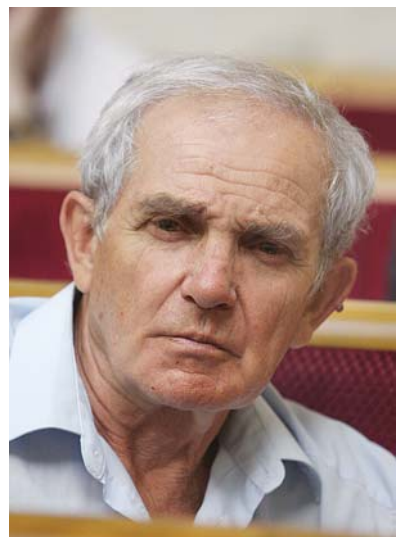
— Хотів би говорити про напрями, за які відповідаю, в яких орієнтуюся. Ознакою незалежності будь-якої кра-

їни є міцна і сильна грошова одиниця, стабільний і незалежний Центральний банк. Думаю, що Верховна Рада нинішнього скликання не сприяла своїми рішеннями зміцненню його незалежності. Різними законодавчими ініціативами з Нацбанку зробили своєрідну державну організацію, завдання якої полягає в зароблянні коштів до бюджету. Так, десятки мільярдів перераховуються до державної казни — це більше за всі державні акціонерні компанії. З одного боку, це добре. Але якби перед Національним банком не стояло таке завдання — «переганяти» кошти в бюджет, він міг би оперувати цими коштами, виходити в період економічної кризи на ринок, ставлячи свою облікову ставку й ставку рефінансування на рівні 0,1 або 0,5 відсотка, як робили центробанки багатьох країн, а не 10–13, як у нас. От і виходить, що держбюджет виграв, але через дорогі кредити ринок, суб'єкти господарювання, які могли би створити нові робочі місця, втратили.

Ще Національному банку намагаються «навантажити» різні невластиві функції, наприклад, золотодобувача. Чи Нацбанк думає, що в такий спосіб поповнить свої золотовалютні резерви? Вважаю, йому потрібно шукати шляхи, як залучити ці резерви в населення, й таким чином зміцнювати стабільність грошової одиниці.

До речі, про яку незалежність можна говорити, коли Нацбанк і Міністерство фінансів здійснюють емісію своїх цінних паперів у іноземній валюті. Ви уявляєте, який це сигнал для суспільства: ми, провідні фінансові інституції, визнаємо, що треба працювати з долларом чи євро?! Такими кроками ми знецінюємо нашу грошову одиницю. Ще Нацбанк хоче займатися охоронною діяльністю, поширити на себе закон про міліцію, використання вогнепальної зброї. Скажіть, навіщо це Нацбанку, який має бути поза політикою, поза межами цих речей?

6

Народний депутат України Юрій ГНАТКЕВИЧ: Зупинитися й подбати про національну безпеку

— Як на мій погляд, Верховна Рада дуже добре зробила, що ще не здала Україну. Але якщо говорити серйозніше, то вся історія нашої держави — це боротьба за незалежність. От із Польщею в нас нині ніби нормальні стосунки, турки також не збираються нападати, та й ми на них також. Але вже 300 років залишається питання Росії, від якої ми начебто незалежні. Нова влада спокійно спостерігає за розмиванням цієї незалежності, яка втрачається не за один день. Не позбулася військової бази в Криму, на провід-

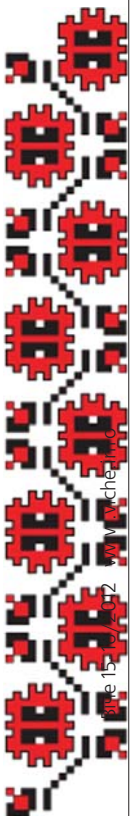
ні посади державної безпеки ставляться люди родом із Росії. І лише через кілька років стане зрозуміло, для чого це зроблено. Можливо, я, як опозиціонер, щось перебільшую й співпраця з Москвою спрямована не на здачу незалежності, утворення якогось союзу разом із Білоруссю? Вважаю, що в нинішній ситуації Верховна Рада повинна зупинитися й подбати про національну безпеку, тобто повернутися до Харківських угод, переглянути призначення окремих людей на керівні посади, закон про мови тощо.

Народний депутат України Олександр СКИБІНЕЦЬКИЙ: Напрацьовано системні рекомендації Президентові та урядові

— Поточна робота в Комітеті з питань національної безпеки і оборони Верховної Ради шостого скликання відбувалася дуже конструктивно, з позиції державних інтересів. Найголовніше, що було зроблено, — це проведення парламентських слухань про стан і перспективи розвитку Военної організації та сектору безпеки України. У результаті напрацьовані системні рекомендації Президентові та урядові. Сподіватимемося, що влада прислухається до наших пропозицій і внесе необхідні корективи стосовно політики національної безпеки.

Думаю, Україні треба чіткіше визначитися з вектором нашого по-

дальшого прямування: чи на Захід, чи на Схід. Політика так званої позаблоковості в нинішній час не може бути гарантією незалежності, бо ми не маємо достатньо власних фінансових і матеріально-технічних ресурсів в оборонній сфері. Вважаю, політика держави має бути спрямована на приєднання до міжнародної системи безпеки НАТО. Співпрацю з цією організацією потрібно вітати, незалежно від того, який напрям зрештою буде визначено. Це необхідно хоча б для того, щоб стандарти в армії та сфері безпеки в цілому відповідали світовому рівню.

Народний депутат України Валерій БАРАНОВ:

Спостерігаємо дуже серйозний кадровий голод

— У контексті бюджетної політики як складової економічної незалежності нашої держави можна сказати таке. Ми покращили Бюджетний кодекс, який не має меж для вдосконалення. Наприклад, для місцевого самоврядування позитивом є створення фонду регіонального розвитку, який з 2013 року дасть можливість тим, хто хоче працювати, отримувати кошти на соціально-економічні програми. Також готуємо важливі зміни до кодексу, які дозволять органам міс-

цевого самоврядування отримати гроші для підготовки інвестиційних програм і проектів. Повірте мені, нині 95 відсотків керівників уявлення не мають, як писати ці програми, ніколи не займалися стратегічним плануванням. Звідси сумний результат: із коштів, які виділяються органам місцевого самоврядування, реалізуються лише 60–70 відсотків. Ми спостерігаємо дуже серйозний кадровий голод. Система підготовки кадрів була порушена, а кадрова політика ліквідована після 2004 року.

На жаль, проблеми, які мали місце з 1991 року (децентралізація влади, фінансів, розвиток самоуправління) не розв'язано, скоріше все відбувається навпаки. Це прямо суперечить тому, що написано в програмі Президента Віктора Януковича, і я думаю, що глава держави скоро зверне на це увагу.

З 1998 року, коли я став міським головою Бердянська, довелося бути на різних зустрічах керівництва держави з мерами міст. Можна діставати текст виступів і зачитувати їх — актуальність не втрачено.

Я думаю, що найбільша помилка — це побудова «сильної» держави, з величезною кількістю правоохоронців, чиновників, яких стало вчетверо більше порівняно з радянськими

часами. Жодне питання неможливо вирішити. За все треба заплатити і офіційно, і неофіційно. Наприклад, щоб отримати в спадок хату в селі, людина має десь знайти 5 тисяч, а це шалені гроші для села.

Хочу вам повідомити, що жодної адмінреформи не існує. Немає ні її концепції, ні програми. Так, відбулося скорочення Мінфіну на 30 відсотків. Але ж зрозуміло: адмінреформа — це скорочення не посад, а функцій. У нас же людей скоротили, а функції залишилися. Це абсурд! Багато існуючих нині міністерств і відомств тільки шкодять, вони нікому не потрібні. Наприклад, Укрдержінвестекспертиза чи Державна експертиза з енергозбереження, екологічні інспекція чи прокуратура. Кому вони потрібні?

Знаєте, про необхідність реформ заявлено дуже багато. Мені здається, найбільша помилка, що реформи готуються десь у надрах і невідомо ким, без обговорення зі спеціалістами, населенням. А невідомо громадянська думка — це крах будь-якої реформи. Люди не розуміють, що відбувається, особливо в селі. Нині ж робляться в тому числі й правильні речі, але про це ніхто не каже. Щодня вмикаєш телевізор і таке відчуття, що живеш у країні катастроф.

7

...нині 95 відсотків керівників... ніколи не займалися стратегічним плануванням.

Звідси сумний результат: із коштів, які виділяються органам місцевого самоврядування, реалізуються лише 60–70 відсотків

Народний депутат України Леонід КОЖАРА:

Потужніша економічно — міцніша геополітично

— Верховна Рада є рекордсменом серед європейських парламентів щодо ухвалення законів. Я знаю як працюють наші колеги за кордоном, коли, уявіть собі, на сесію вноситься лише 3–5 законів. У нас це конвеєр (із законопроектів. — Ред.). Парламент шостого скликання започаткував серію реформ — правову, адміністративну, реформу судочинства, ухвалив Податковий кодекс, дуже важку пенсійну реформу. Стосовно зовнішньої політики й безпеки України, думаю, ця Верховна Рада увійде в історію, адже вперше нами ухвалено Закон «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», який визначив дуже багато ключо-

вих елементів щодо нашого геополітичного позиціонування, статусу України як позаблокової держави.

Чи допоможе це зміцнити незалежність України? На жаль, дуже важко говорити про різновекторність, коли держава послаблена. Що потужнішою буде Україна економічно, то міцнішою буде її зовнішня політика. Очевидно, що для такої держави, як наша, розвивати лише один вектор невігодно. Є багато прикладів, зокрема Швейцарії чи Сінгапура, які мають найвищі стандарти життя внаслідок проведення рівнобалансованої політики стосовно всіх країн світу. Переконаний, що Україна також стратегічно виграє від цього.

...ця Верховна Рада увійде в історію, адже вперше нами ухвалено Закон «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики»

Коментарі зібрав Олексій ЛУЦЬКИЙ.
Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.